

Hans J. Lundager Jensen

Religion og teologi i Det Gamle Testamente – en indføring. København: Eksistensen, 2021. 266 s.

Enhver bog, der kalder sig en “indføring”, står over for en dobbelt udfordring: både at give læserne et bredt, letforståeligt overblik over det relevante materiale og at fremlægge emnet dybt og specifikt nok til, at det vækker interesse. *Religion og teologi i Det Gamle Testamente* er et sjældent eksempel på en udgivelse, der når begge mål. Den er en gennemgribende omskrivning af Lundager Jensens *Gammeltestamentlig religion* (1998) og inddrager forfatterens helt egen kategorisering af Den Hebraiske Bibels teologiske begreber i tre hovedstrømme (se nedenfor).

De første fem kapitler introducerer bogen (kap. 1) og baggrunden for de gammeltestamentlige tekster: geografisk, socialt, historisk, sprogligt (kap. 2) og religionshistorisk (kap. 3-5). Kap. 3-5 skitserer de vigtigste træk ved den gamle palæstinensiske religion, som den kendes fra Det Gamle Testamente og andre samtidige kilder, og vurderer, hvordan disse passer med de religionshistoriske og -sociologiske fortolkningsrammer, der kendes fra religionsvidenskaben. I kap. 6 fremlægger Lundager Jensen de teologiske grundantagelser, der ligger til grund for alle dele af Det Gamle Testamente, såsom den ontiske forskel mellem guddommelige væsener, mennesker og dyr.

De sidste tre kapitler omhandler de tre hovedformer for teologisk tradition, som Lundager Jensen identificerer i Det Gamle Testamente; nemlig præstelig teologi (kap. 7), enklaveteologi (kap. 8) og universel teologi (kap. 9). Mens præstelig teologi identificeres ved sin centrale skelnen mellem hellige præster og profane lægfolk, er enklaveteologi (tydelig i bl.a. tekster, der ofte tilskrives de deuteronomistiske traditioner og traditioner knyttet til Hellighedsloven) baseret på modsætningen mellem dem, der (burde) tilbede Jahve alene, og dem, der ikke gør. I kontrast hertil er universel teologi (som bl.a. findes i visdom, myter og hymner) ikke bygget op over definitive modsætninger, men vidner om et teologisk udsyn, der er åbent for en verden uden for Israel.

Et af bogens styrker er dens rigelige brug af casestudier af gammeltestamentlige tekstuddrag, der illustrerer og nuancerer de religionsvidenskabelige begreber, der diskuteres. Der er dog steder, hvor jeg savnede en kort redegørelse for mulige alternative tilgange til kildematerialet. Bogens målgruppe ville her have gavn af ikke kun at høre om forfatterens tilgang. For at nævne et eksempel findes bogens eneste reference til Hellighedsloven i en kort fodnote på s. 170. Selv om jeg sætter pris på Lundager Jensens innovative tilgang til de tekster, som andre forskere betegner Hellighedsloven, kunne læsere af en “indføring” i Det Gamle Testaments teologier med rette forvente at blive gjort bekendt med den konventionelle forståelse af Hellighedsloven. Alt i alt er *Religion og teologi i Det Gamle Testamente* dog

– ikke mindst fordi den ikke blot gentager de samme begreber, som findes i enhver gammeltestamentlig lærebog – et engagerende bind, som jeg helt sikkert vil inkludere i GT-pensum på teologiuddannelsen ved Aarhus Universitet i de kommende år.

Rosanne Liebermann